

VN/35395/2023
VN/35395/2023-UM-1

13.12.2023

Päätös: Arviointi ulkoministeriön kehitysviestinnästä globaalien kriisien ja vastakkainasettelun kärjistämän keskustelun ristitulella – suositusten toimeenpano

Ulkoministeriö on useassa kanavassa tapahtuvan viestintänsä avulla lisännyt kansalaisten ymmärrystä kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyöstä. Evaluointi arvioi ulkoministeriön kehitysviestinnän tuloksellisuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta. Evaluoinnin tavoitteena oli tukea kehitysviestinnän toteutusta ja kehittämistä arvioimalla työn organisointia ministeriön sisällä antamalla suosituksia kehitysviestinnän tehokkuuden, vaikuttavuuden ja koherenssin parantamiseksi.

Evaluoinnin mukaan ulkoministeriö ei ole asettanut viestinnälleen selkeitä tavoitteita ja prioriteetteja, mikä puolestaan vaikeuttaa kehitysviestinnän tavoitteenasettelua. Kehitysviestinnästä vastaavan henkilöstön osaaminen ja toiminta saa kiitosta, mutta resurssien puute rajoittaa synergioiden hyödyntämistä niin ministeriön sisällä kuin myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Ulkoministeriön kehitysviestinnän tehokkuutta ja vaikuttavuutta parannetaan evaluoinnin suositusten pohjalta.

Viestintä on keskeinen ulkoministeriön työmuoto ja viestintäosasto (VIE) vastaa kaikesta ulkoasiainhallinnon ulkoisesta ja sisäisestä viestinnästä. VIE-30 keskittyy viestintään, joka liittyy kehityspolitiikkaan, kehitysyhteistyöhön ja Team Finlandiin. Arvioitaessa kehitysviestinnän tuloksellisuutta evaluointitiimi käytti mittarina ulkoministeriön kehityspolitiikan ja -yhteistyön näkyvyyttä digitaalisessa ja sosiaalisessa mediassa. Tarkastelu kattoi myös muita kanavia, ministeriön verkkosivuja, tilaisuuksia ja tapahtumia.

Evaluoinnin keskiössä oli Kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikkö (VIE-30), jonka tehtäviin kuuluu sekä suora ulkoinen kehitysviestintä että ministeriön muiden osastojen ja yksiköiden kehitysviestinnän tuki. Evaluointi arvioi ulkoministeriön kehitysviestinnän tuloksellisuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta. Tavoitteena oli tukea kehitysviestinnän toteutusta ja kehittämistä antamalla suosituksia kehitysviestinnän tehokkuuden, vaikuttavuuden ja koherenssin parantamiseksi.

Evaluointiin sisältyi kolme tapaustutkimusta, joissa tarkasteltiin evaluoinnin sisältöä kansalaisjärjestöjen kehitysviestintää, toimittajille suunnattua kehitysakatemiaa ja media-analyysin tuloksia. Jälkimmäinen pohjautui suurelta osin erilliseen Meltwaterilta tilattuun analyysiin, joka koski ulkoministeriön kehityspolitiikan ja -yhteistyön näkyvyyttä eri medioissa.

Evaluoinnin toteutti Particip GmbH - Niras Finland Oy. Tiiminvetäjänä toimi (Team Leader) Merja Mäkelä ja evaluointitiimin jäsenenä Senior Evaluator Maria Grafström ja Emerging Evaluator Sonja Huhta. Kehitysviestinnän evaluointi toteutettiin marraskuun 2022 ja huhtikuun 2023 välisenä aikana. Tulokset esiteltiin 30.5.2023 järjestetyssä yleisötilaisuudessa, 2.6. 2023 pidetyssä webinaarissa sekä KPT:n työvaliokunnan kokouksessa 8.6.2023.

Raportti ja evaluoinnin tiivistelmä sekä muut materiaalit löytyvät ulkoministeriön verkkosivuilta https://um.fi/kehitysyhteistyön-evaluointiraportit-laajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/arviointi-ulkoministerion-kehitysviestinnasta-globaalien-kriisien-ja-vastakkainasettelun-karjastaman-keskustelun-ristitulessa/384998.

Raportin pysyvä verkko-osoite on Valtioneuvoston julkaisuarkisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-748-8>.

Evaluointi toi esiin seuraavia tekijöitä, jotka vaikuttavat Kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikön työhön ja saavutuksiin: valtionhallinnon ja ulkoministeriön viestintäpolitiikka, kansalaismielipide kehitysyhteistyöstä, media-alan muutokset ml. sosiaalisen median ja ”klikki-median” jatkuvasti kasvava merkitys, polarisoituva julkinen keskustelu sekä valtionhallinnon viestintään liittyvät erityisvaatimukset ja -piirteet.

Evaluoinnin suosituksissa ehdotetaan, että ulkoministeriön johdon tulee tukea viestintäosastoa selkeiden tavoitteiden ja prioriteettien asettamisessa, ja VIE-30:n tämän pohjalta kehittää aiempaa yksityiskohtaisemmat strategiset ja operatiiviset suunnitelmat. Kehitysviestinnässä käytettävät materiaaleja tulisi koota yhteen sekä viestintää systematisoida ja tehostaa.

Evaluointi suosittelee ulkoministeriötä vahvistamaan viestintäkapasiteettiaan valmentamalla ja kouluttamalla kiinnostuneita virkahenkilöitä toimimaan ministeriön ääninä ja tukemaan muuta henkilöstöä viestinnässä. VIE-30 roolia ja vastuita tulee selventää, myös suhteissa muihin yksiköihin, ja viestintää priorisoida. Viestinnän priorisoinnissa on huomioitava paitsi sisältöjä ja resursseja, myös työn vaikuttavuutta.

Kehitysakatemiaa suositetaan jatkettavaksi ja toimittajaverkoston hyödyntämistä tehostettavaksi. Evaluointi suosittelee globaalikasvatuksen tukemisen jatkamista sekä ministeriön ja järjestöjen välisten synergioiden tarkastelua. Yhteistyötä ja kehitysviestinnän parhaiden käytäntöjen jakamista verrokkimaiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa suositetaan jatkettavaksi.

Johdon päätöstä valmistelevan ryhmän puheenjohtajan toimi Ville Cantell (VIE-30) ja siihen kuului jäsenenä Kirsi Airio (KEO-01), Mikko Autti (UKKMI-00), Helena Jauhiainen (AVS-KEO), Maria Kurikkala (ALI-20), Olli Moilanen (VIE-10) ja Matti Väänänen (ITÄ-20). Myös Eevamari Laaksonen (KEO-30) osallistui johdonvastineen valmisteluun. Johdonvastine-esitys käsiteltiin kehityspoliittisessa ohjausryhmässä 22.11.2023.

Päätetään, että

1. Ulkoasiainhallinnon strategisten tavoitteiden pohjalta kirkastetaan viestinnän strategiset tavoitteet huomioiden UM:n rooli viranomaisviestijänä ja perustuen UM:n arvoihin, hallitusohjelmaan ja UH-uudistuksen lopputulokseen. Kehitysviestintä kytketään tiiviimmin osaksi koko ministeriön strategista viestintää. Ajankohtais- ja kehitysviestinnän yhteyttä vahvistetaan entisestään. Tältä pohjalta laaditaan kehitysviestinnän strateginen ja operationaalinen suunnitelma.

2. Kehitystuloksia (esim. tulosraportti 2022, um.fi tulosartikkelit, EVA-11:n tuottamat evaluoinnit ja tarkastelut) ja olemassa olevia, toimivia lähestymistapoja hyödynnetään entistä tehokkaammin kehitysviestintään. Avointa ja proaktiivista viestintää kehitysyhteistyön väärinkäytöksistä jatketaan.
3. Jatketaan ulkoministeriön virkahenkilöstön koulutusta ja kannustusta mediaesiintymiseen ja osallistumiseen julkiseen keskusteluun, myös sosiaalisessa mediassa.
4. Yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa tiivistetään kehitysviestinnän osalta (erit. ohjelmatukijärjestöt ja viestintä- ja globaalikasvatustukea saavat toimijat). Selvitetään rooleja ja vastuita eri hallinnonalojen kesken globaalikasvatuksen suhteen, ja siltä pohjalta UM:n rooli niin sisällön kuin myös toteutuksen suhteen.
5. Kehitysakatemian konseptia ja toteuttamistapaa mietitään uudelta pohjalta ulkomaankauppa- ja kehitysministerin tekemän linjauksen mukaisesti.
6. Yhteistyötä ja kehitysviestinnän parhaiden käytäntöjen jakamista verrokkimaiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa jatketaan resurssien puitteissa.

Tämän päätöksen valmistelun aikana on konsultoitu toimeenpanon kannalta keskeisiä ulkoministeriön vastuutahoja ja varmistettu sitoutuminen toimenpiteisiin. Toimeenpano edellyttää yhteistyötä niin ulkoministeriön sisällä kuin myös muiden toimijoiden kesken. Niiden osastojen ja yksiköiden, jotka on merkitty tämän päätöksen toimeenpanoa hoitaviksi tahoiksi, tulee käsitellä päätöksen ja sen liitteen 1 sisältö sopivaksi katsomallaan tasolla ja sopia toimeenpanon aikataulusta ja seurannasta sekä vastuuhenkilöstä huomioiden kaikkien keskeisten yksiköiden ja osastojen osallistuminen. Kehitysyhteistyön evaluointi (EVA-11) on tarpeen mukaan käytettävissä päätöksen sisällöstä keskusteltaessa.

Toimenpiteisiin liittyvistä yksityiskohdista, kuten vastuutahoista ja toimeenpanon määräajoista, on laadittu erillinen seurantataulukko (Liite 1). Päätöksen toimeenpanon kokonaisraportointi tapahtuu osastoittain viimeistään kahden vuoden kuluessa evaluointinormin edellyttämällä tavalla.

Päätöksentekijä:

Alivaltiosihteerin

Pasi Hellman

Esittelijä:

Yksikönpäällikkö, VIE-30

Ville Cantell

Liitteet Johdonvastine, seurantataulukko 13.12.2023

Jakelu [Vastaanottaja]

Tiedoksi [Tiedoksi saajat]